

**STUDIU PRIVIND PATRIMONIUL CONSTRUIT TRADIȚIONAL AL LOCALITĂȚILOR DIN JUDEȚUL HARGHITA
PENTRU PROGRAMUL**

**FALUKÉPVÉDELMI TANULMÁNY A HARGITA MEGYEI FALVAK HAGYOMÁNYOS, ÉPÍTETT ÖRÖKSÉGÉNEK
MEGŐRZÉSÉRE**

**“OCROTIREA ȘI CONSERVAREA IMAGINII SATULUI
HARGHITEAN”**

“HARGITA MEGYEI FALUKÉPVÉDELMI PROGRAM”

**SATUL CĂDACIU MARE – COM. ȘIMONEȘTI
NAGYKADÁCS – SIMÉNFALVA KÖZSÉG**

Beneficiar /Megrendelő:

Județul Harghita – Consiliul Județean Harghita
Hargita Megye – Hargita Megye Tanácsa

decembrie 2015 – februarie 2016
2015 december – 2016 februar

FOAIA DE CAPAT/BEVEZETŐ

Denumire proiect: STUDIU PRIVIND PATRIMONIUL CONSTRUIT TRADIȚIONAL AL LOCALITĂȚILOR DIN JUDEȚUL HARGHITA PENTRU PROGRAMUL “OCROTIREA ȘI CONSERVAREA IMAGINII SATULUI HARGHITEAN”

Tervmegnevezés: HARGITA MEGYEI FALUKÉPVÉDELMI PROGRAM: FALUKÉPVÉDELMI TANULMÁNY A HARGITA MEGYEI FALVAK HAGYOMÁNYOS, ÉPÍTETT ÖRÖKSÉGÉNEK MEGŐRZÉSÉRE

Amplasament: județ Harghita, sat Cadaciu Mare, com. Simonești

Helyszín : Hargita megye, Csíkpálfalva község, Csíkpálfalva

Beneficiar: Consiliul Județean Harghita

Megrendelő: Hargita Megye Tanácsa

Coordonator proiect: S.C. TOPOPREST S.R.L., arh. Bălan Ioan

Tervkordinátor:

Specialiști RUR / szakértők:

arh. Bălan Ioan

Specialiști DMI / Műemlékvédelmi szakértők:

arh. Máthé Zoltán

Elaborator studiu / Tanulmány készítője:

S.C. TOPOPREST S.R.L., S.C. YOUPLAN S.R.L.-D., S.C. ARC STUDIO S.R.L.

Proiectanți / Tervezők:

urb. Timotei Fecioru

urb. peis. Blága Botond

urb. peis. Mircea Ioana Alexandra

urb. Andrei Ștefan Săbău

Nr. proiect / Tervszám: 28656/96/2015

Data / Dátum: 12. 2015 - 02.2016

Faza / Tervfázis: Studiu / Tanulmány

BORDEROU GENERAL/TARTALOMJEGYZÉK

1. Piese scrise/ Írott rész

- Pagina de titlu, lista de semnături / Címlap
- Borderou / Tartalomjegyzék
- Memoriu – concluzii privind cartarea satului și patrimoniul material local/
Következtetések – a falu helyi örökségének feltérképezése
- Tabelul de evaluare /Értékelő táblázat
- Fișe de cartare /Értékelő adatlap
- Regulament local de urbanism privind ocrotirea imaginii satului /
A faluképvédelmet elősegítő helyi urbanisztikai szabályzó

2. Piese desenate / Rajzolt rész

- Localizare în județ / Elhelyezkedési térkép
- Hărți istorice/Történelmi térképek
- Plan de situație / Helyszínrajz
- Peisaj teritorial / Környező táj
- Analiza peisajului / Tájélemzés
- Reglementări urbanistice/Urbanisztikai szabályzó

3. DVD

Piese scrise/ Írott rész

- Memoriu – concluzii privind cartarea satului și patrimoniul material local
Következtetések – a falu helyi örökségének feltérképezése
- Tabelul de evaluare /Értékelő táblázat
- Fișe de cartare / Értékelő adatlap
- Regulament local de urbanism privind ocrotirea imaginii satului /
A faluképvédelmet elősegítő helyi urbanisztikai szabályzó

Piese desenate

- Localizare în județ / Elhelyezkedési térkép
- Hărți istorice/Történelmi térképek
- Plan de situație / Helyszínrajz
- Peisaj teritorial / Környező táj
- Analiza peisajului / Tájélemzés
- Reglementări urbanistice/Urbanisztikai szabályzó

Fotografii

- Fotografii elemente valoroase / Értékes elemeket tartalmazó fotók
- Fotografii / fotók

**STUDIU PRIVIND PATRIMONIUL CONSTRUIT TRADIȚIONAL AL LOCALITĂȚILOR DIN JUDEȚUL HARGHITA
PENTRU PROGRAMUL**

**FALUKÉPVÉDELMI TANULMÁNY A HARGITA MEGYEI FALVAK HAGYOMÁNYOS, ÉPÍTETT ÖRÖKSÉGÉNEK
MEGŐRZÉSÉRE**

MEMORIU – SAT CĂDACIU MARE, COM. ȘIMONEȘTI

MŰLEÍRÁS – NAGYKADÁCS – SIMÉNFALVA KÖZSÉG

CUPRINS / TARTALOMJEGYZÉK

- 1. SCOPUL STUDIULUI / A TANULMÁNY TÁRGYA**
- 2. DATE DESPRE LOCALITATE / A TELEPÜLÉS LEÍRÁSA**
- 3. STRUCTURA ȘI TIPUL LOCALITĂȚII / A TELEPÜLÉS TÍPUSA ÉS SZERKEZETE**
- 4. CONCLUZIILE TABELULUI DE EVALUARE / KÖVETKEZTETÉSEK – ÉRTÉKELŐ TÁBLÁZAT**
  - A. Locuințe/obiective de utilitate publică / Lakóházak és középületek**
  - B. Șuri / Csűrök**
  - C. Porți / Kapuk**
  - D. Împrejmuiri / Kerítések**
  - E. Fântâni / Kutak**
  - F. Clădiri anexe pentru utilaje, clădiri anexe pentru depozitare, cuptoare, wc in curte, stup de albine, morminte și opere comemorative de război**
Melléképületek, tározók, kemencék, fa-wc, méhkaptár, hadisírok és megemlékező alkotások
- 5. MONUMENTE ȘI SITURI ARHEOLOGICE / MŰEMLÉKEK ÉS RÉGÉSZETI HELYEK**
- 6. ELEMENTE PROPUSE PENTRU PROTECȚIE LOCALĂ / HELYI VÉDELEMRE KIJELÖLT ELEMEEK**
- 7. ELEMENTE VALOROASE / ÉRTÉKES ELEMEEK**

**STUDIU PRIVIND PATRIMONIUL CONSTRUIT TRADIȚIONAL AL LOCALITĂȚILOR DIN JUDEȚUL HARGHITA
PENTRU PROGRAMUL**

**FALUKÉPVÉDELMI TANULMÁNY A HARGITA MEGYEI FALVAK HAGYOMÁNYOS, ÉPÍTETT ÖRÖKSÉGÉNEK
MEGŐRZÉSÉRE**

**MEMORIU – SAT CĂDACIU MARE, COM. SIMONEȘTI
MŰLEÍRÁS – NAGYKADÁCS – SIMÉNFALVA KÖZSÉG**

1. SCOPUL STUDIULUI

Motto: "Cea mai interesantă zonă, aflată pe aceste granițe, este frumoasa țară a secuilor, cel care este cel mai puțin cunoscut, despre care și noi însuși știm puține lucruri. Prin urmare a fost o nevoie urgentă de a descoperi și descrie"

Mottó: „És éppen ezen véghatárainkon fekvő legérdekesebb terület, a szép Székely föld az, mely legkevesebbé van ismerve, melyről önmagunk is legkevésébbet tudunk. Égető szükségéggé vált tehát annak felkutatása és ismertetése” (Orbán Balázs)

Obiectul studiului este identificarea elementelor valoroase care fac parte din patrimoniul material al satului și alcătuirea unui regulament local de urbanism care să protejeze specificul locului. Pentru aceasta sunt inventariate toate casele, șurele, porțile, împrejmuirile, fântânile, spațiile verzi, clădirile anexe pentru utilaje, clădirile anexe pentru depozitare, cuptoarele, wc-urile în curte, stupii de albine, mormintele și operele comemorative de război. Se realizează o bază de date, structurată pe trei categorii: tipologie, originalitate și stare de degradare. Pentru componentele valoroase ale patrimoniului material local se vor realiza fișe de cartare și relevee sumare.

A felmérés célja: azonosítani az értékes elemeket, amelyek az itteni falvak anyagi örökségének részeit képezik, valamint egy helyi urbanisztikai szabályzat létrehozása, mely a helyi jellegzetességek megvédésére fektet hangsúlyt. Ennek érdekében feltárba vesszük az összes házat, csúrt, kaput, kerítést, zöldsövegetet, melléképületet, kemencét, árnyékszékét, méhkaptárt, hadisírokat és megemlékező alkotásokat. Készül egy adatbázis három kategóriába rendezve: tipológia, eredetiség és állapot. A helyi anyagi örökség értékes komponenseiről értékelő adatlap és vázlatos felmérés készül.

Scopul nostru este, în afară de a înțelege satul și de realiza diferite propuneri, atragerea atenției asupra distrugerii elementelor arhitecturale valoroase caracteristice satului secuiesc, respectiv: porți secuiești; porți din zidărie cărămidă sau piatra cu închidere pe întreaga deschidere; prispe sculptate; învelitori din țiglă sau șindrila, etc – care au un rol important în

definirea peisajului. Dispariția treptată a șurelor și a caselor vechi secuiești și înlocuirea acestora cu intervenții noi, stridente, atipice, face ca satul să piardă din caracterul original. În calitate de elaboratori ai acestui studiu, considerăm ca o datorie imensă semnalarea și luarea de măsuri împotriva pericolului de a deteriora și pierde bogăția culturală și arhitecturală a satelor secuiești.

Munkánk célja a megismerésen, ismertetésen és javaslatokon túl a figyelemfelkeltés a székely falukép értékes, jellegzetes elemeinek pusztulását illetően: a faragott székelykapuk, kőből, téglából falazott, vaskos, cseréppel fedett vagy ívvel lezárt udvarházakra jellemző kapuoszlopok, a faragott tornácok, a kézzel vetett cserép, vagy zsindelemmel födött magas szögű tetők, melyek tájmeghatározó szerepe is rendkívül fontos, valamint az egyre fogyó csűrök, melyek mesterei faszervezete, látványos tömege nélkül nem székely falu többé a falu. E tanulmány szerzőiként, úgy gondoljuk, kötelességünk jelezni és lépéseket tenni annak irányába, hogy megakadályozzuk e kultúrában és építészeti értékekben gazdag falvak pusztulását.

2. DATE DESPRE LOCALITATE

Satul Cadaciu Mare din comuna Simonești se situează în Harghita pe valea râului Nyiko, aproape de drumul național 13C, la altitudinea de 465 m, la o distanță de 18km de Municipiu Odorheiu Secuiesc. La est se învecinează cu, Cobătești, la vest cu, Cădaciu Mic și Simonești. Localitatea este traversată de raul Nyiko. Localitatea aparține unui sector cu clima continental-moderată, cu veri calde și precipitații relativ bogate și ierni reci, cu viscole rare și cu intervale de încălzire. Satul Cadaciu Mare are 23.4379 ha. Profilul economic al satului este de zoo-agricol urmat de silvic- prelucrarea lemnului.

Numele localității își are originea în numele propriu Michael Akadachi, menționat în anul 1505. Prima atestare apare 1567, aici găsim urmele unor fortificații medievale. La recensământul din 1567 s-au considerat 7 porți, iar în 1614 s-au luat în evidență 40 de capi de familie.

Nagykadács, Siménfalva község tagja, Hargita megyében, a Nyikó középső folyásának két partján fekszik, közel a 13C országos úthoz, 18 km távolságra Székelyudvarhelytől. A falu tengerszint feletti magassága átlag 465 méter. Keleten Kobátfalvával, nyugaton Kiskadással és Siménfalvával határos.

A falu éghajlatát a mérsékelt kontinentális éghajlat határozza meg, a nyarak melegek, viszonylag gazdag csapadékkal, a telek hidegek, ritkán előforduló viharokkal és időközönkénti felmelegedésekkel. Területe 23.4379 ha fekszik. A falu gazdasági profilját főként állattenyésztés, valamint ffeldolgozás képezi.

A falu első írásos említése 1505-ből származik, Michael Akadácsi név alatt, innen ered a falu neve is. 1567-ben Nagy Kede a regestrumban 7 kapuval szerepel, 1617-ben 40 családfőt írtak össze.

3. STRUCTURA ȘI TIPUL LOCALITĂȚII / A TELEPÜLÉS TÍPUSA ÉS SZERVEZETE

Localitatea este un sat de vale care prezintă o structură de drum (liniară) și ramificată cu construcții dispuse într-o structură parcelară tip bandă. Majoritatea caselor se află pe axul

principal, de-a lungul căruia se dezvoltă satul (str. Principală). Așezarea caselor pe parcelă în raport cu strada este în pieptene și neregulat. Șura are o poziție transversală, paralelă cu strada separând curtea de grădină. Alte clădiri gospodărești sunt înșiruite în prelungirea casei, sau amplasate pe front, mai ales în cazul bucătăriilor de vară. Totodată, majoritatea fântânilor sunt amplasate în jumătatea din față a curții, uneori aproape de aliniament . A település formáját tekintve Nagykadács kis dombvidéki halmazfalu, rendszeres, de ugyanakkor laza beépítésű, szalagtelkes utcaserkezettel. A házak többsége a fő utcán sorakozik, ami köré szerveződik a falu. A házak elhelyezése a parcellán többnyire fésűs, utcafronti. A csűr keresztirányban helyezkedik, párhuzamosan az utcával, elválasztva a szántót az udvartól. Egyéb gazdasági épület a ház meghosszabításában található, vagy az utcafronton, különösen a sütő (nyári konyha) esetében. Továbbá a kutak többsége az porta elülső felében található, közel az utcafronthoz.

4. CONCLUZIILE TABELULUI DE EVALUARE / KÖVETKEZTETÉSEK – ÉRTÉKELŐ TÁBLÁZAT

A. Locuințe/obiective de utilitate publică / Lakóházak és középületek

Au fost numărate 70 locuințe și obiective de utilitate publică, care au fost clasificate după trei categorii: tipologie, originalitate și starea de degradare. Cele trei categorii prezintă următoarele subcategorii:

70 ház -beleértve középületeket- volt azonosítva, melyek a következők szerint csoportosulnak: típus, eredetiség és állapot. Ezen három kategória a következő alkategóriákat tartalmazza:

1. CASE DE LOCUIT / LAKÓHÁZ

A. Tipologie / Típus

A. case tradiționale simple și vechi

Szimpla, hagyományos régi ház

B. case tradiționale vechi cu arhitectură mai complexă

Hagyományos, régi ház bonyolultabb architektúrával

C. case de locuit comune construite după anul 1950

Az 1950-es évek után épített, szokásos lakóház

D. case stridente și deranjante din punct de vedere a imaginii satului tradițional

A hagyományos faluképtől eltérő, kirívó, zavaró ház

E. conace sau clădiri cu acest caracter

Kúriák és hasonló karakterű házak

B. Originalitate / Jelleg

• fără nicio intervenție

Eredeti, beavatkozás nélküli

• prezentând intervenții potrivite (de renovare)

Megfelelő beavatkozással (felújítás)

• prezentând intervenții nepotrivite (de alterare a arhitecturii inițiale)

Nem megfelelő beavatkozással (módosítja az eredeti architektúrát)

C. Stare fizică / Állapot

- bună / Jó
- medie / Átlagos
- rea / Rossz

2.OBIECTIVE DE UTILITATE PUBLICĂ / KÖZÉPÜLETEK

Astfel, se identifică ca obiective de utilitate publică 3 construcții, respectiv: biserica unitariana, 3 hale, 1 camin cultural, 1 centru de colectare a laptelui.

Középületek: unitárius templom, 3 hangár, kultúrotthon, 1 tejcsarnok

Concluzii / Következtetések:

A. Tipologie / Típus

cca 34% - 24 case tradiționale simple și vechi

24 szimpla, hagyományos régi ház

cca 3% - 2 case tradiționale vechi cu arhitectură mai complexă

2 hagyományos, régi ház bonyolultabb architektúrával

cca 47% - 33 case de locuit comune construite după anul 1950

33 az 1950-es évek után épített, szokásos lakóház

cca 15% - 11 case stridente și deranjante din punct de vedere a imaginii satului tradițional

10 hagyományos faluképtől eltérő, kirívó, zavaró ház

cca 0% -0 conac sau clădire cu acest caracter

1 kúria

B. Originalitate / Jelleg

cca 33% - 23 case fără nicio intervenție

23 eredeti, beavatkozás nélküli

cca 33% - 23 case prezentând intervenții potrivite (de renovare)

23 megfelelő beavatkozással (felújítás)

cca 33% - 24 case prezentând intervenții nepotrivite (de alterare a arhitecturii inițiale)

24 nem megfelelő beavatkozással (módosítja az eredeti architektúrát)

C. Stare fizică / Állapot

cca 46% - 32 case stare fizică bună / 32 jó állapotú

cca 34% - 24 case stare fizică medie / 24 átlagos állapotú

cca 20% - 14 case stare fizică rea / 14 rossz állapotú

Rezultă că aproximativ jumătate din case sunt construite după 1950, iar aproximativ 14% din totalul locuințelor sunt stridente și atipice. Satul Cadaciu Mare are deja o imagine rurala alterată, în care case tradiționale reprezintă aproximativ 34%. Totodată, faptul că multe case se află încă în starea originală (aprox. 33%), reflectă că proprietarii nu dețin suficiente fonduri pentru a le renova, iar ele sunt predispuse la degradare constantă. În schimb, aproximativ o treime din construcții prezintă intervenții nepotrivite, afectând imaginea satului: rezolvări arhitecturale atipice, finisaje, culori și materiale atipice, etc.

Mintegy fele a házaknak az 1950-es évek után épült és körülbelül 14% a hagyományos faluképtől eltérő, kirívó, zavaró ház. Ez azt eredményezi, hogy **Nagykadács már egy átalakult faluképet mutat**, ahol a hagyományos házak szűk 34%-ban vannak jelen. Ugyanakkor sok ház eredeti

állapotban van (kb.33%), ez a tény tükrözi, hogy a tulajdonosok nem rendelkeznek elegendő tőkével, hogy megfelelően karban tudják tartani ingatlanjaikat, ezért ezek állapota folyamatosan romlik. Az épületek mintegy harmadánál nem megfelelő a beavatkozás, ami befolyásolja a faluképet: módosított eredeti architektúra, hagyományostól eltérő burkolat, anyag-és színhasználat, stb.

B. Şure / Csűrök

Au fost numărate 44 şure care au fost clasificate după trei categorii: tipologie, originalitate și starea de degradare. Cele trei categorii prezintă următoarele subcategorii:

44 csűr volt azonosítva, melyek a következők szerint csoportosulnak: típus, eredetiség és állapot. Ezen három kategória a köv. alkategóriákat tartalmazza:

A. Tipologie / Típus

A. şure simple din bârne de lemn

Szimpla, fagerendás csűr

B. şure din bârne de lemn cu grajd pentru animale, din piatră sau cărămidă

Fagerendás csűr kő- vagy téglaiállalóval

C. şure din cărămidă sau piatră

Tégla- vagy kőcsűr

D. şure noi din cadre de lemn și scânduri

Új, fakeretes, deszkázott csűr

E. şure aferente conacelor

Kúriákhoz tartozó csűr

B. Originalitate / Jelleg

• fără nicio intervenție

Eredeti, beavatkozás nélküli

• prezentând intervenții potrivite (de renovare)

Megfelelő beavatkozással (felújítás)

• prezentând intervenții nepotrivite (de alterare a arhitecturii inițiale)

Nem megfelelő beavatkozással (módosítja az eredeti architektúrát)

C. Stare fizică / Állapot

• bună / Jó

• medie / Átlagos

• rea / Rossz

Concluzii / Következtetések:

A. Tipologie / Típus

cca 41% - 18 şure simple din bârne de lemn

18 szimpla, fagerendás csűr

cca 32% - 14 şure din bârne de lemn cu grajd pentru animale, din piatră sau cărămidă

14 Fagerendás csűr kő- vagy téglaiállalóval

cca 18% - 8 şure din cărămidă sau piatră

8 Tégla vagy kőcsűr

cca 9% - 4 şure noi din cadre de lemn și scânduri

4 Új, fakeretes, deszkázott csűr
0.00% - 0 șure aferente conacelor
0 Kúriákhoz tartozó csűr

B. Originalitate / Jelleg

cca 75% - 33 șure fără nicio intervenție
33 Eredeti, beavatkozás nélküli csűr
cca 16% - 7 șure prezentând intervenții potrivite (de renovare)
7 csűr megfelelő beavatkozással (felújítás)
cca 9% - 4 șure prezentând intervenții nepotrivite (de alterare a arhitecturii inițiale)
4 csűr nem megfelelő beavatkozással (módosítja az eredeti architektúrát)

C. Stare fizică / Állapot

cca 39% - 17 șure în stare fizică bună
17 jó állapotú
cca 39% - 17 șure în stare fizică medie
17 átlagos állapotú
cca 22% - 10 șure în stare fizică rea
10 rossz állapotú

Rezultă că aproximativ una din două gospodării prezintă o șură, și considerând că aproximativ un sfert din gospodării sunt dezvoltate în ultimii 20 de ani, șura reprezintă un element autohton bine conservat. Totodată, majoritatea șurilor nu prezintă lucrări de renovare, deși mai mult de jumătate din acestea sunt în stare fizică medie sau rea.

Az adatok alapján következik, hogy minden 2. gazdaság rendelkezik csűrrel, figyelembe véve, hogy kb. mintegy negyede a gazdaságoknak az utóbbi 20 évben képződött, a csűr egy jól megőrzött őshonos elem. A csűrök többsége eredeti állapotú, beavatkozás nélküli, bár 50%-a átlagos, rossz állapotban van.

C. Porți / Kapuk

Au fost numărate 66 porți care au fost clasificate după trei categorii: tipologie, originalitate și starea de degradare. Cele trei categorii prezintă următoarele subcategorii:

66 kapu volt azonosítva, melyek a következők szerint csoportosulnak: típus, eredetiség és állapot. Ezen három kategória a köv. alkategóriákat tartalmazza:

A. Tipologie / Típus

- A. porți simple țărănești
Szimpla, paraszti kapu
- B. porți cu închidere deasupra la poarta mică
Kapu, fedett bejárati (kis)kapuval
- C. porți cu închidere pe întreaga deschidere
Teljesen fedett kapu, a ház homlokzatából folytatólagosan
- D. porți secuiești
Székelykapu
- E. porți care imită tipologii tradiționale, dar parțial, din materiale neadecvate

- Kapu, amely hagyományos tipológiákat imitál, de részben nem megfelelő anyagokból
- F. porți care s-au realizat din materiale netradiționale cu aspect strident
Kirívó megjelenésű, nem hagyományos anyagokból készült kapu
- G. porți aferente conacelor
Kúriákhoz tartozó kapu

B. Originalitate / Jelleg

- fără nicio intervenție
Eredeti, beavatkozás nélküli
- prezentând intervenții potrivite (de renovare)
Megfelelő beavatkozással (felújítás)
- prezentând intervenții nepotrivite (de alterare a arhitecturii inițiale)
Nem megfelelő beavatkozással

C. Stare fizică / Állapot

- bună / Jó
- medie / Átlagos
- rea / Rossz

Concluzii / Következtetések:

A. Tipologie / Típus

- cca 52% - 34 porți simple țărănești
34 szimpla, paraszti kapu
- 0,00% - 0 porți cu închidere deasupra la poarta mică
0 kapu, fedett bejárati (kis)kapuval
- cca 8% - 5 porți cu închidere pe întreaga deschidere
5 teljesen fedett kapu, a ház homlokzatából folytatólagosan
- cca 3% - 2 porți secuiești
2 Székelykapu
- cca 21% - 14 porți care imită tipologii tradiționale, dar parțial, din materiale neadecvate
14 kapu, amely hagyományos tipológiákat imitál, de részben nem megfelelő anyagokból
- cca 17% - 11 porți care s-au realizat din materiale netradiționale cu aspect strident
11 kirívó megjelenésű, nem hagyományos anyagokból készült kapu
- 0.00% - 0 porți aferente conacelor
0 Kúriákhoz tartozó kapu

B. Originalitate / Jelleg

- cca 67% - 44 porți fără nicio intervenție
44 eredeti, beavatkozás nélküli
- cca 20% - 13 porți prezentând intervenții potrivite (de renovare)
13 megfelelő beavatkozással (felújítás)
- cca 13% - 9 porți prezentând intervenții nepotrivite (de alterare a arhitecturii inițiale)
9 nem megfelelő beavatkozással

C. Stare fizică / Állapot

- cca 44% - 29 porți în stare fizică bună
29 jó állapotú

cca 29% - 19 porți în stare fizică medie

19 átlagos állapotú

cca 27% - 18 porți în stare fizică rea

18 rossz állapotú

Rezultă că aproximativ 11% din porți se pot constitui în elemente de valoare specifice satului – porți secuiești și porți cu închidere pe întreaga deschidere. Totodată, 38% din porți sunt realizate din materiale stridente care degradează imaginea satului. Aproximativ jumătate din porți sunt în stare fizică bună și nici nu au necesitat intervenții de renovare.

Körülbelül a kapuk 11%-át az itteni falvak értékes, jellegzetes elemeiként lehet számba venni (székelykapuk és hagyományos paraszti kapuk fedett kiskapuvál). Továbbá 38%-uk kirívó megjelenésű, nem hagyományos anyagokból készült, amik degradálják a faluképet. A kapuk többsége jó állapotú, nem igényel beavatkozást.

D. Împrejmuri / Kerítés

Au fost numărate 67 împrejmuiri aferente gospodăriilor care au fost clasificate după două categorii: tipologie și starea de degradare. Cele două categorii prezintă următoarele subcategorii:

67 portához tartozó kerítés volt azonosítva, melyek a következők szerint csoportosulnak: típus és állapot. Ezen kategóriák a köv. alkategóriákat tartalmazzák:

A. Tipologie / Típus

A. împrejmuiri simple țărănești

Szimpla, paraszti kerítés

B. împrejmuiri cu soclu tradiționale

Kerítés hagyományos talapzaton

C. împrejmuiri care imită tipologii tradiționale, dar parțial, din materiale neadecvate

Kerítés, amely hagyományos tipológiákat imitál, de részben nem megfelelő anyagokból

D. împrejmuiri care s-au realizat din materiale netradiționale cu aspect strident

Kirívó megjelenésű, nem hagyományos anyagokból készült kerítés

E. împrejmuiri aferente conacelor din zidărie plină

Kúriákhoz tartozó tömör falazatú kerítés

B. Stare fizică / Állapot

• bună / Jó

• medie / Átlagos

• rea / Rossz

Concluzii / Következtetések:

A. Tipologie / Típus

cca 36% - 24 împrejmuiri simple țărănești

24 szimpla, paraszti kerítés

cca 9% - 6 împrejmuiri cu soclu tradiționale

6 kerítés hagyományos talapzaton

cca 25% - 17 împrejmuiri care imită tipologii tradiționale, dar parțial, din materiale neadecvate

17 kerítés, amely hagyományos tipológiákat imitál, de részben nem megfelelő anyagokból

cca 30% - 20 împrejmuiri care s-au realizat din materiale netradiționale cu aspect strident
20 Kirívó megjelenésű, nem hagyományos anyagokból készült kerítés
0,00% - 0 împrejmuiri aferente conacelor din zidărie plină
0 Kúriákhoz tartozó tömör falazatú kerítés

B. Stare fizică / Állapot

cca 37% - 25 împrejmuiri în stare fizică bună
25 jó állapotú
cca 31,5% - 21 împrejmuiri în stare fizică medie
21 átlagos állapotú
cca 31,5% - 21 împrejmuiri în stare fizică rea
21 rossz állapotú

Aproximativ jumătate din împrejmuiri sunt specifice mediului rural, mai bine de jumătate având aspect strident. O treime din împrejmuiri sunt în stare fizică bună.

Többségük megőrzi az itteni falvakra/térségre jellemző karaktert, körülbelül 50% kirívó megjelenésű, nem hagyományos anyagokból készült kerítés. A kerítések negyede jó állapotú.

E. Fântâni / Kutak

Au fost numărate 26 fântâni aferente gospodăriilor care au fost clasificate după trei categorii: tipologie, originalitate și stare de degradare. Cele trei categorii prezintă următoarele subcategorii:

26 kút volt azonosítva, melyek a következők szerint csoportosulnak: típus, eredetiség és állapot. Ezen három kategória a köv. alkategóriákat tartalmazza:

A. Tipologie / Típus

A. Fântână cu roată / kerekeskút
B. Fântână cu cumpănă / gémeskút

B. Originalitate / Jelleg

- fără nicio intervenție
Eredeti, beavatkozás nélküli
- prezentând intervenții potrivite (de renovare)
Megfelelő beavatkozással (felújítás)
- prezentând intervenții nepotrivite (de alterare a arhitecturii inițiale)
Nem megfelelő beavatkozással (módosítja az eredeti architektúrát)

C. Stare fizică / Állapot

- bună / Jó
- medie / Átlagos
- rea / Rossz

Concluzii / Következtetések:

A. Tipologie / Típus

100% - 26 fântâni cu roată / 26 kerekeskút
0,00% - 0 fântâni cu cumpănă / 0 gémeskút

B. Originalitate / Jelleg

cca 54% - 14 fântâni fără nicio intervenție

14 Eredeti, beavatkozás nélküli kút
cca 19% - 5 fântâni prezentând intervenții potrivite (de renovare)
5 megfelelő beavatkozással (felújítás)
cca 27% - 7 fântâni prezentând intervenții nepotrivite (de alterare a arhitecturii inițiale)
7 nem megfelelő beavatkozással (módosítja az eredeti architektúrát)

C. Stare fizică / Állapot

cca 27% - 7 fântâni în stare fizică bună / 7 jó állapotú kút
cca 42% - 11 fântâni în stare fizică medie / 11 átlagos állapotú kút
cca 31% - 8 fântâni în stare fizică rea / 8 rossz állapotban levő kút

Rezultă că toate fântânile sunt cu roată. Fântânile prezintă un procent ridicat de intervenții nepotrivite, amenințând imaginea acestui obiect caracteristic satului. Nu în ultimul rând, trei sferturi din fântâni sunt în stare fizică medie și rea.

Az összes kút kerekeskút. Körülbelül a kutak felénél nem megfelelő beavatkozások figyelhetőek meg, ami veszélyeztetheti e jellegzetes elem eredeti arculatát (torzulás). A kutak többsége átlagos, rossz állapotú.

F. Clădiri anexe pentru utilaje, clădiri anexe pentru depozitare, cuptoare, wc în curte, stup de albine, morminte și opere comemorative de război Melléképületek, tározók, kemencék, fa-wc, méhkaptár, hadisírok és megemlékező alkotások

Au fost numărate 2 anexe pentru utilaje, 42 clădiri anexe pentru depozitare, 18 WC-uri în curte, 2 stupi de albine.

Azonosítva lett 2 mezőgazdasági épület gépeknek, 41 tározó, 18 árnyékszék, 2 méhkaptár

5. MONUMENTE ȘI SITURI ARHEOLOGICE / MŰEMLÉKEK ÉS RÉGÉSZETI HELYEK

Nu există monumente și/sau situri arheologice pe raza localității Cadaciu Mare.

Nagykadács területein nem található műemlék vagy régészeti lelőhely.

6. ELEMENTE PROPUSE PENTRU PROTECȚIE LOCALĂ / HELYI VÉDELEMRE KIJELÖLT ELEMÉK

Toate gospodăriile secuiești tradiționale sunt propuse pentru protecție locală.

Az összes hagyományos székely porta ki lett jelölve helyi védelemre.

Toate șurele tradiționale realizate folosind materiale precum lemn, cărămidă, piatră, țiglă și șindrilă sunt propuse pentru protecție locală.

Az összes hagyományos (fa, téglá, kő, cserép, valamint zsindey) anyagokból épült csűr ki lett jelölve helyi védelemre.

Toate casele tradiționale vechi sunt propuse pentru protecție locală.

Minden hagyományos, régi ház ki lett jelölve helyi védelemre.

Toate porțile tradiționale propuse pentru protecție locală.

Minden hagyományos kapu ki lett jelölve helyi védelemre

Toate fântânile cu roată și fântânile cu cumpănă realizate folosind materiale tradiționale (lemn, țiglă, șindrilă) sunt propuse pentru protecție locală.

Minden kerekas, valamint gémeskút, mely anyaghasználata hagyományos (mint: fa, cserép, zsidó) ki lett jelölve helyi védelemre.

Toate anexe (porumbur, cuptor, bucătărie de vară, etc) realizate din materiale tradiționale (lemn, cărămidă, țiglă) sunt propuse pentru protecție locală.

Minden melléképület (kemence, sūtő, stb.), mely anyaghasználata hagyományos (mint: fa, tégla, cserép) ki lett jelölve helyi védelemre.

Detalierea capitoulului se regăsește în regulamentul local de urbanism.

A részletek megtalálhatóak a helyi urbanisztikai szabályzatban.

7. ELEMENTE VALOROASE / ÉRTÉKES ELEMOK

S-au identificat 15 elemente valoroase care descriu în modul cel mai fidel tipologiile existente și autenticitatea satului Cadaciu Mare.

15 értékes elem lett azonosítva, melyek pontos képet adnak az itt élő tipológiákról, valamint Nagykadács eredetiségét tükrözik.

1. nr. 4 – împrejmuiri/ kerítés
2. nr. 7 – gospodărie, casa/ porta, ház
3. nr. 17 – gospodărie/ porta
4. nr. 17X – casă/ ház
5. nr. 36 – poartă, fântână / kapu, kerekeskút
6. nr. 38X – casă/ ház
7. nr. 38Y – casă/ ház
8. nr. 50X – casă/ ház
9. nr. 57 – poartă, casă/ kapu, ház
10. nr. 61 – biserică
11. nr. 64 – fântână/ kerekeskút
12. nr. 66Y – poartă/ kapu

NOTA: În realizarea releveelor din fișele de cartare ale elementelor valoroase, se ia în considerare un grad de aproximare în ceea ce privește compartimentările interioare ale construcțiilor, respectiv anexele existente în cadrul gospodăriilor, întrucât o serie din aceste spații studiate nu au fost accesibile, pentru o documentare în detaliu

MEGJEGYZÉS: az értékes elemek adatlapjaihoz készült felméréseknél az épületek belső feltérképezése, valamint a porták egyes melléképületeinek funkcionális meghatározása hozzávetőleges, mivel a tanulmányozott területek egy része nem volt elérhető egy részletes dokumentációhoz.

Întocmit:

arh. **Bălan Ioan**
urb. peis. **Ioana Mircea**